

Управління інвестиційною діяльністю страхових компаній

¹Хмельницький національний університет

Анотація. У статті досліджено особливості управління інвестиційною діяльністю страхових компаній, проаналізовано законодавчі норми регулювання інвестиційної діяльності страховиків, визначено проблеми, що стримують розвиток інвестиційної діяльності та запропоновано заходи, покликані сприяти удосконаленню управління інвестиційною діяльністю страховиків.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, управління, страхові компанії, страхові резерви.

Management of investment activity of insurance companies

Abstract: In article examines the peculiarities of investment management of insurance companies, analyzes the legal norms governing the investment activities of insurers, identifies issues that hinder the development of investment activities and proposes measures to improve the management of investment activities of insurers.

Keywords: investment activities, management, insurance companies, insurance reserves.

На сучасному етапі становлення вітчизняної економіки, розбудови її інфраструктури, створення дієвих механізмів господарювання для усіх суб'єктів ринку постає необхідність розвитку страхового бізнесу не тільки як механізму захисту майнових інтересів фізичних та юридичних осіб у разі настання страхових випадків, а й як потужного інвестора. Фінансові ресурси, які акумулюються у вигляді страхових резервів, служать істотним джерелом інвестицій в економіку. У розвинених країнах світу страхові компанії за обсягами інвестиційних вкладень перевищують загальноєвропейських інституціональних інвесторів - банки й інвестиційні фонди. Страхові компанії відіграють важливу роль у формуванні конкуренції на фінансовому ринку, зміцненні корпоративного управління, підтримці регулятивних змін.

Інвестиційні можливості страхових компаній обумовлені економічною природою страхування. Особливість діяльності страхових компаній полягає в тому, що вони мають змогу протягом певного періоду розпоряджатися коштами, отриманими від страхувальників. Тобто, механізм страхування дозволяє страховим організаціям збирати й накопичувати внески страхувальників у вигляді страхових премій, а страхові виплати здійснювати лише при фактичному настанні страхового випадку. При цьому дуже важливе значення має строк, коли будуть потрібні кошти для погашення зобов'язань страхової компанії. Так, наприклад, по договорах страхування життя відкладений період виплат може становити десятки років, а по ризикових видах страхування терміни дії договорів значно коротші. Тобто, існує часовий проміжок, протягом якого в розпорядженні страховиків тимчасово знаходяться кошти страхувальників і для одержання додаткового доходу страховик може їх використовувати для інвестування в певні об'єкти [1, с. 759].

Інвестиційна діяльність страхових компаній, джерелом якої є тимчасово вільні залучені кошти, досить жорстко регулюється державою. Це пояснюється не тільки природою інвестованих коштів страхових організацій, а й відсутністю у фактичних власників цих грошових коштів (страхувальників), об'єктивної можливості контролювати наскільки ефективно страховик розпоряджається наданими йому коштами.

Оскільки основним джерелом інвестицій страхової компанії є страхові резерви, держава встановлює певні обмеження на форми і умови розміщення цих коштів. При цьому спостерігається постійне зростання фінансового потенціалу страховиків, що зумовлює необхідність державного регулювання їх інвестиційної діяльності. Форми і методи цього регулювання, як правило, відображують національні особливості страхового та інвестиційного ринку.

Відповідно до Закону України «Про страхування» кошти страхових резервів повинні розміщуватися з урахуванням безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості та мають бути представлені активами таких категорій: грошові кошти на поточному рахунку; банківські вклади (депозити), депозитні сертифікати банків; валютні вкладення згідно з валютою страхування;

нерухоме майно; акції, облігації; цінні папери, що емітуються державою; права вимоги до перестраховиків; інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України; банківські метали; кредити страхувальникам - фізичним особам, що уклали договори страхування життя, в межах викупної суми на момент видачі кредиту та під заставу викупної суми (у цьому разі кредит не може бути видано раніше, ніж через один рік після набрання чинності договором страхування, та на строк, який перевищує період, що залишився до закінчення дії договору страхування); готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, встановлених Національним банком України [2].

Новий Закон України «Про страхування» від 18.11. 2021 р. № 1909-IXU вносить наступні вимоги до інвестиційної діяльності страховика, які діятимуть із 1 січня 2024 року, а саме страховик зобов'язаний формувати активи з дотриманням принципу розсудливості, тобто:

1) страховик зобов'язаний інвестувати лише в активи, ризики яких він може коректно визначати, відслідковувати, оцінювати, управляти ними та подавати звіти про них;

2) кошти повинні бути інвестовані таким чином, щоб забезпечити належний рівень безпеки, якості, диверсифікованості, належну ліквідність та прибутковість активів.

Відповідно до нового Закону регулятор має право встановлювати вимоги до активів страховика, зокрема до активів на покриття технічних резервів, обмеження на концентрацію активів та обмеження на активи, що мають відношення до пов'язаних із страховиком осіб [3].

Управління інвестиційною діяльністю страхової компанії являє собою систему принципів, прийомів, методів та управлінських функцій, на основі яких визначаються організаційні форми й механізми впливу на процеси інвестування, розроблення обґрунтованої інвестиційної політики з метою забезпечення фінансової стійкості, підвищення конкурентоспроможності, а також збалансування інтересів власників та страхувальників.

Управління інвестиційною діяльністю страховика спрямовується на вирішення таких основних завдань:

– визначення основних напрямів інвестиційної діяльності відповідно до стратегій розвитку, а також з врахування законодавчо дозволених напрямів інвестування страхових резервів;

– дослідження інвестиційного клімату та кон'юнктури вітчизняного та міжнародного інвестиційних ринків;

– оцінка інвестиційної привабливості об'єкта інвестування;

– оцінка ефективності реалізації інвестиційних проектів;

– формування інвестиційного портфеля враховуючи принципи безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості;

– контроль інвестиційної діяльності в цілому і кожного проекту зокрема.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки можна виокремити ряд факторів, які стримують розвиток інвестиційної діяльності страхових компаній, а саме: політична та економічна нестабільність; відсутність надійних інвестиційних інструментів і державних гарантій під інвестиційні проекти; недосконалість податкового законодавства; неузгодженість регуляторної політики у сфері страхування; відсутність реальних фінансових механізмів для довгострокового розміщення страхових резервів; низький рівень страхової культури населення, тощо.

Таким чином, інвестиційна діяльність страхових компаній відіграє важливу роль в забезпеченні рівноваги попиту та пропозиції на фінансовому ринку та є ефективним інструментом розвитку національної економіки через фінансування об'єктів як фінансової, так і виробничої сфер національного господарства. Також для забезпечення ефективної інвестиційної діяльності страховиків необхідно: побудувати раціональну системи оподаткування страхової галузі; запровадити механізми надання фіскальних преференцій тим страховикам, які здійснюють інвестування стратегічних галузей економіки; стимулювання розвитку ринку страхування життя як довгострокового джерела інвестиційних ресурсів страховика; підвищення рівня страхової культури населення; стимулювання розвитку вітчизняного фондового ринку, тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мілошевич Н.В. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні. *Економіка і суспільство*. 2018. №16. С. 758–763.

2. Про страхування: Закон України від 7.03. 1996 р. № 85/96ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show>
3. Про страхування: Закон України від 18.11. 2021 р. № 1909-ІХУ RL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#n877>

Матвійчук Леся Олексіївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Хмельницький національний університет, Хмельницький, e-mail: matvijchuk.lesya@gmail.com

Matviichuk Lesia O. – Associate professor, PhD in Economics Finance, Banking and Insurance Department, Khmel'nitskyi National University, Khmel'nitskyi, e-mail: matvijchuk.lesya@gmail.com